

HISTORIE

Een boek over goede doelen en religieuze scharrelaars

Door onze verslaggever

WINTERSWIJK • Het boek over de geschiedenis van de Stichting Vicarie Sancti Nicolai kon wel eens het spannendste boek worden dat in tijden over de geschiedenis van Winterswijk is verschenen.

Als we de auteurs Conrad Gietman en Arjan Verschoor moeten geloven, is *Een goed voor de eeuwigheid* (Uitgeverij van Gruting, Westervoort) een rijke bron voor wie kennis wil nemen van Winterswijk in de Late Middeleeuwen.

In die periode werd de stich-

ting opgericht die vijfhonderd jaar later nog steeds bestaat. De stichting, die onder meer studiebeurzen verleent, werd met een veel dringender doel in het leven geroepen.

De taak van de vicarie lag - tot aan de reformatie aan het einde van de zestiende eeuw - in het veiligstellen van het zieleheil van de oprichters.

Er zijn in heel Nederland nog maar zo'n twintig vicariën over. De Vicarie Sancti Nicolai stond dit weekeinde stil bij de oprichting op 27 oktober 1501, met onder meer een bijeenkomst in de

Jacobskerk. Daarbij was een groot aantal leden van de familie Van Basten Batenburg aanwezig.

De vicarie van Sint Nicolaas die in Winterswijk ontstond uit onder meer een schenking van de aanzienlijke familie Van Basten, onderhield priesters in hun levensonderhoud. Zo'n vicaris moest in ruil daarvoor missen opdragen aan overleden begunstigers. Die hoopten op die manier het verblijf in het vagevuur zoveel mogelijk te bekorten.

Die middeleeuwse vicarissen waren 'religieuze scharrelaars', zo blijkt uit het onderzoek van

Gietman en Verschoor, die anderhalf jaar aan het boek werkten dat zondagmiddag in de Jacobskerk in Winterswijk werd gepresenteerd.

„Het waren ruwe klanten die er concubinaten en bastaardkinderen op nahielden”, aldus Conrad Gietman. De rij bastaarden die Hendrik en Herman van Basten op de wereld zetten is lang, verzekert de auteur.

De leden van de familie moesten zich na de reformatie in allerlei bochten wringen om zelf de vruchten van de eigen stichting te kunnen blijven plukken. De fa-

milie bleef voor het grootste gedeelte katholiek en de wet verbood dat roomsen een studiebeurs genoten.

Volgens Arjan Verschoor werd een constructie bedacht waardoor verre protestantse familieleden het geld weer terugsluisden naar hun katholieke verwanten.

Het verlenen van die beurzen was na de reformatie namelijk het nieuwe 'aardse' doel voor de vicariën.

„Het vagevuur was afgeschaft”, zegt Verschoor. Het boek bevat veel van dergelijke anekdotiek en kleine geschiedenissen.